

Bruxelles, den 15.5.2024
COM(2024) 196 final

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET
om anvendelsen af den europæiske klimalov og forordningen om indsatsfordeling samt
om ETS-direktivet i forbindelse med den globale statusopgørelse

1. Indledning

I forordning (EU) 2021/1119 (den europæiske klimalov)¹ fastlægges rammerne for, hvordan der skal opnås klimaneutralitet i hele økonomien. Den omfatter et juridisk bindende mål om drivhusgasneutralitet senest i 2050 og et mellemliggende mål om at reducere nettodrivhusgasemissionerne med mindst 55 % inden 2030 i forhold til 1990-niveaue. Den indeholder endvidere et krav om, at EU-institutionerne og medlemsstaterne skal sikre fortsatte fremskridt med hensyn til tilpasning. Den europæiske klimalov trådte i kraft i juli 2021.

I forordning (EU) 2018/842 (forordningen om indsatsfordeling)² fastsættes et nationalt mål for hver medlemsstat med hensyn til reduktion af drivhusgasemissioner senest i 2030 i forhold til 2005-niveaue i følgende sektorer: indenlandsk transport (undtagen luftfart), byggeri, landbrug, småindustri og affaldshåndtering. Forordningen om indsatsfordeling, der oprindeligt blev vedtaget i 2018, blev revideret i 2023 som led i en pakke, der har til formål at reducere EU's nettodrivhusgasemissioner med 55 % inden 2030 ("Fit for 55"-pakken).

Med direktiv 2003/87/EF (ETS-direktivet)³ indføres EU's emissionshandelssystem (ETS). EU's emissionshandelssystem er en hjørnesten i EU's politik til bekæmpelse af klimaændringer og begrænser fortsat drivhusgasemissionerne i energi-, produktions- og luftfartssektoren og sikrer et prissignal, der tilskynder til innovation og emissionsreduktion. ETS-direktivet blev revideret i 2023 for at bringe det i overensstemmelse med den nye klimaambition om at reducere EU's nettodrivhusgasemissioner med 55 % senest i 2030. Med det reviderede ETS-direktiv udvides kulstofprissætningen gradvist til at omfatte nye økonomiske sektorer for at støtte deres emissionsreduktioner, navnlig brændstoffer til vejtransport og opvarmning samt søtransport.

Med denne rapport opfylder Kommissionen de forpligtelser, den pålægges i artikel 11 i den europæiske klimalov, artikel 15, stk. 2, i forordningen om indsatsfordeling og artikel 30, stk. 3, i ETS-direktivet. I henhold til disse bestemmelser skal Kommissionen forelægge Europa-Parlamentet og Rådet en rapport om anvendelsen af henholdsvis den europæiske klimalov og forordningen om indsatsfordeling og — for så vidt angår ETS-direktivet — aflægge rapport til Europa-Parlamentet og Rådet i forbindelse med hver global statusopgørelse som aftalt i henhold til Parisaftalen.

Ud over denne rapport vil Kommissionen også udarbejde en rapport om anvendelsen af forordning (EU) 2018/841 (forordningen om arealanvendelse, ændringer i arealanvendelse og skovbrug (LULUCF)) i overensstemmelse med forpligtelserne i nævnte forordning⁴. Kommissionen vil desuden udarbejde en rapport til Europa-Parlamentet og Rådet om forordning (EU) 2018/1999 om forvaltning af energiunionen og klimaindsatsen (forvaltningsforordningen)⁵ for at oplyse om anvendelsen af forordningen og dens bidrag til energiunionen og målene i Parisaftalen.

Den første globale statusopgørelse i henhold til Parisaftalen blev afsluttet på De Forenede Nationers klimakonference i slutningen af 2023 (COP28). Den første globale statusopgørelse viste, at parterne indfører stadig mere effektive klimapolitikker, men at der er behov for en hurtig yderligere indsats for

¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/1119 af 30. juni 2021 om fastlæggelse af rammerne for at opnå klimaneutralitet (den europæiske klimalov) (EUT L 243 af 9.7.2021, s. 1).

² Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/842 af 30. maj 2018 om bindende årlige reduktioner af drivhusgasemissioner for medlemsstaterne fra 2021 til 2030 som bidrag til klimaindsatsen med henblik på opfyldelse af forpligtelserne i Parisaftalen (EUT L 156 af 19.6.2018, s. 26).

³ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/87/EF af 13. oktober 2003 om et system for handel med kvoter for drivhusgasemissioner i Unionen (EUT L 275 af 25.10.2003, s. 32).

⁴ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/841 af 30. maj 2018 om medtagelse af drivhusgasemissioner og -optag fra arealanvendelse, ændret arealanvendelse og skovbrug i klima- og energirammen for 2030 (EUT L 156 af 19.6.2018, s. 1, artikel 17, stk. 2).

⁵ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/1999 af 11. december 2018 om forvaltning af energiunionen og klimaindsatsen (EUT L 328 af 21.12.2018, artikel 45).

at bringe verden helt på rette spor med hensyn til at nå målene i Parisaftalen. Parterne var enige om, at en begrænsning af den globale opvarmning til 1,5 °C kræver en kraftig, hurtig og vedvarende reduktion af de globale drivhusgasemissioner på 43 % senest i 2030 og 60 % senest i 2035 i forhold til 2019-niveauet samt nettonulemissioner af CO₂ på globalt plan senest i 2050. I den globale statusopgørelse blev det pointeret, at de fossile brændstoffers tid bør være forbi, og at det er nødvendigt, at alle omstiller sig væk fra fossile brændstoffer. I aftalen opfordres parterne også til at tredoble den globale kapacitet for vedvarende energi og fordoble tempoet for energieffektivitetsforbedringer senest i 2030 samt til at fremskynde bestræbelserne på globalt plan hen imod energineutrale energisystemer ved at gøre brug af kulstofneutrale og kulstoffattige brændstoffer længe før eller omkring midten af århundredet. Betydningen af en retfærdig omstilling understreges endvidere i aftalen, og der er udtrykt glæde over afgørelsen om et arbejdsprogram for retfærdig omstilling. Derudover opfordres der i aftalen til at fremskynde bestræbelserne på at udfase uformindsket kul og emissioner fra vejtransport, bekæmpe metan- og andre ikke-CO₂-emissioner i dette årti og hurtigst muligt udfase ineffektive subsidier til fossile brændstoffer, der ikke tager hånd om energifattigdom eller sårbare grupper. Dette kræver et skift i investeringsmønstrene i hele verden for at sikre, at de finansielle strømme er i overensstemmelse med lavemissionsudviklingsforløb og klimarobuste udviklingsforløb.

2. Anvendelse af den europæiske klimalov

På vej mod klimaneutralitet

Kommissionen vurderede i sin statusrapport om klimaindsatsen 2023⁶ de kollektive fremskridt, som alle medlemsstater har gjort med hensyn til at nå målet om klimaneutralitet og de nationale foranstaltningers overensstemmelse med målet om klimaneutralitet som krævet i henhold til den europæiske klimalov. Den første vurdering af den europæiske klimalov blev foretaget sammen med vurderingen af fremskridtene med hensyn til at nå de klimamål, der er fastsat i forordningen om forvaltning af energiunionen og klimaindsatsen. EU's drivhusgasemissioner fortsætter med at falde, og der er positive tegn på konkret handling, men Kommissionens vurdering viser et behov for at intensivere gennemførelsesbestræbelserne betydeligt og fremskynde emissionsreduktionen for at holde kursen med hensyn til at nå 2030-målet og klimaneutralitet senest i 2050. Der er størst behov for handling på områder, hvor der stadig kræves betydelige emissionsreduktioner (f.eks. bygninger, transport), hvor der kun langsomt gøres fremskridt (f.eks. landbrug), eller hvor der i de seneste år har været en forværret tendens, som det er tilfældet med kulstofdræn (f.eks. arealanvendelse, ændringer i arealanvendelse og skovbrug). Medlemsstaterne skal også fremskynde bestræbelserne på at indstille brugen af subsidier til fossile brændstoffer⁷. Dette bekræftes i Kommissionens analyse af udkastet til de ajourførte nationale energi- og klimaplaner⁸. På grundlag af vurderingen af klimaloven udstedte Kommissionen i december 2023 henstillinger til medlemsstaterne.⁹ Som næste skridt skal medlemsstaterne underrette Kommissionen om, hvordan de agter at tage behørigt hensyn til henstillingerne.

I statusrapporten om klimaindsatsen 2023 gennemgik Kommissionen også EU-foranstaltningernes overensstemmelse med målet om klimaneutralitet. "Fit for 55"-pakken bringer EU tættere på sine klimamål på en retfærdig, omkostningseffektiv og konkurrencedygtig måde. Idet de fleste af nøgleforslagene i "Fit for 55"-pakken er blevet vedtaget af medlovgiverne¹⁰, er EU's politikker nu i overensstemmelse med det ajourførte 2030-mål om at reducere nettodrivhusgasemissionerne med mindst 55 % som fastsat i den europæiske klimalov. Der er dog plads til yderligere forbedringer med

⁶ Statusrapport om EU's klimaindsats 2023 (COM(2023) 653).

⁷ 2023-rapport om energisubsidier i EU, der er knyttet som bilag til Rapport om status over energiunionen 2023 (COM (2023) 651).

⁸ EU-dækkende vurdering af udkastene til ajourførte nationale energi- og klimaplaner — Et vigtigt skridt i retning af de mere ambitiøse energi- og klimamål for 2030 i henhold til den europæiske grønne pagt og REPowerEU (COM(2023) 796).

⁹ I overensstemmelse med artikel 7, stk. 3, i den europæiske klimalov.

¹⁰ Lovgivningsproceduren for det foreslåede reviderede energibeskatningsdirektiv er endnu ikke afsluttet.

hensyn til sammenhængen mellem EU's politikker og klimamålene. I 2022 og 2023 fremsatte Kommissionen yderligere forslag, der skal bidrage til opfyldelsen af EU's klimamål¹¹. Som anført i statusrapporten om klimaindsatsen er der trods fremskridt med hensyn til grøn finansiering fra private kilder behov for betydelige yderligere investeringer til finansiering af den grønne omstilling. Dette kræver en indsats, navnlig for at om dirigere finansiering til sikring af en omstilling af betydeligt skadelige aktiviteter og sektorer til mere bæredygtige økonomiske modeller.

Det europæiske videnskabelige rådgivende organ om klimaændringer har vedtaget en rapport, hvori det vurderer fremskridt og politikernes sammenhæng¹², som nærmere forklaret nedenfor.

Den europæiske klimalov indeholder et mellemliggende mål, som Kommissionen skal foreslå senest seks måneder efter den globale statusopgørelse i henhold til Parisaftalen. Den 6. februar 2024 offentliggjorde Kommissionen en meddelelse om EU's klimamål for 2040¹³, hvori kursen fra det allerede aftalte mellemliggende 2030-mål hen imod klimaneutralitet senest i 2050 er fastlagt. I overensstemmelse med den videnskabelige rådgivning fra det europæiske videnskabelige rådgivende organ om klimaændringer¹⁴ og på grundlag af en detaljeret konsekvensanalyse fremlægges der i denne meddelelse en nettoreduktion af drivhusgasemissionerne på 90 % i forhold til 1990-niveauet som det anbefalede mål for 2040. Dette mål svarer til et samlet budget for drivhusgasemissioner for EU, som er i overensstemmelse med bestemmelserne i den europæiske klimalov. Der kan således fremlægges et forventet vejledende EU-drivhusgasbudget for perioden 2030-2050, som fastsættes som den vejledende samlede mængde af nettodrivhusgasemissioner, der forventes at blive udledt i denne periode, uden at EU's forpligtelser i henhold til Parisaftalen bringes i fare. Der skal være en række grundforudsætninger som beskrevet i meddelelsen til stede for at kunne opfylde målet. Med meddelelsen indledes den politiske debat, og der skabes grundlag for at forberede rammen for perioden efter 2030. Meddelelsen er startskuddet til en dialog samt et omfattende opsøgende arbejde om den rette vej frem mod 2040 og klimaneutralitet senest i 2050. Dette vil danne grundlag for den næste Kommission med henblik på dens fremsættelse af lovgivningsforslaget om at medtage 2040-målet i den europæiske klimalov og udforme en passende politisk ramme for perioden efter 2030.

Kommissionen har endvidere vedtaget en rapport om det forventede vejledende EU-drivhusgasbudget for perioden 2030-2050¹⁵ som krævet i henhold til artikel 4, stk. 4, i den europæiske klimalov.

Tilpasning til klimaændringer

Kommissionen har foretaget en vurdering af de kollektive fremskridt, som alle medlemsstater har gjort med hensyn til tilpasningen, sammenhængen mellem nationale foranstaltninger og sikringen af fremskridt med tilpasningen samt sammenhængen mellem EU-foranstaltninger og sikringen af fremskridt med tilpasningen, i statusrapporten om klimaindsatsen 2023 og i et særskilt arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene om de nationale fremskridt med gennemførelsen af tilpasning¹⁶. EU har gjort omfattende fremskridt med hensyn til tilpasning til klimaændringer, navnlig gennem den

¹¹ Se kapitel 2 i de tekniske oplysninger, der ledsager statusrapporten om klimaindsatsen 2023 (COM (2023) 653), for en oversigt over nyligt vedtagne politikker, der bidrager til tilpasningen af EU's politikker til klimamålene.

¹² Det europæiske videnskabelige rådgivende organ om klimaændringer, Towards EU climate neutral, Progress, policy gaps and opportunities, Assessment Report 2024, DOI: 10.2800/216446.

¹³ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Sikring af vores fremtid Europas klimamål for 2040 og vej til klimaneutralitet senest i 2050 i et bæredygtigt, retfærdigt og velstående samfund (COM (2024) 63).

¹⁴ Det europæiske videnskabelige rådgivende organ om klimaændringer, Scientific advice for the determination of an EU-wide 2040 climate target and a greenhouse gas budget for 2030-2050. DOI: 10.2800/609405.

¹⁵ SWD (2024) 63, Impact Assessment Report, bilag 14: GHG budget.

¹⁶ Arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene: Assessment of progress on climate adaptation in the individual Member States according to the European Climate Law (SWD (2023) 932).

igangværende gennemførelse af EU-tilpasningsstrategien¹⁷. Der er dog ikke gjort lige store fremskridt på alle områder. Vurderingen af fremskridtene med hensyn til tilpasning på nationalt plan viser, at medlemsstaterne er nødt til at gøre en betydelig større indsats for at tilpasse sig klimaændringer — f.eks. inden for forvaltning, finansiering, risikovurderinger, naturbaserede løsninger samt overvågning, rapportering og evaluering for at mindske deres sociale og økonomiske sårbarhed over for de øgede klimarelaterede risici. På grundlag af vurderingen fremsatte Kommissionen i december 2023 henstillinger til medlemsstaterne. Medlemsstaterne skal følge op på henstillingerne¹⁸ og som et første skridt underrette Kommissionen om, hvordan de agter at tage behørigt hensyn til henstillingerne.

I Kommissionens meddelelse af 12. marts 2024 om håndtering af klimarisici — beskyttelse af mennesker og velstand¹⁹ som understøttet af Det Europæiske Miljøagenturs europæiske klimarisikovurdering²⁰ er de vigtigste skridt fastlagt til sikring af, at borgere og virksomheder på trods af de forværrede klimarisici kan forlade sig på, at EU og medlemsstaterne opretholder samfundsmæssige funktioner og adgang til basale tjenester. I meddelelsen præciseres ansvaret for på grundlag af den bedste dokumentation at træffe de vanskelige valg, der ligger forude. Af meddelelsen fremgår det, hvordan EU i de kommende år effektivt kan komme klimapåvirkninger i forkøbet, og hvordan en indsats med hensyn til modstandsdygtighed gør det billigere og lettere at nå andre politiske mål.

Som foreslået i EU-tilpasningsstrategien lancerede Kommissionen desuden i marts 2021 det europæiske klima- og sundhedsobservatorium. Observatoriet er et enestående tværfagligt partnerskab, som støtter videndeling, giver adgang til relevante oplysninger og værktøjer og tilbyder uddannelse og kapacitetsopbygning inden for klima og sundhed. Observatoriets tiltag er knyttet til Europa-Parlamentets opfordring til at imødegå klimarelaterede trusler mod folkesundheden²¹, de mål og forpligtelser, der er formuleret i erklæringen fra den syvende ministerkonference om miljø og sundhed²² og COP28-erklæringen om klima og sundhed, som Kommissionen godkendte på EU's vegne²³.

Der er gjort gode fremskridt med gennemførelsen af EU-missionen for tilpasning til klimaændringer²⁴, der har til formål at fremskynde innovative tilpasningsforanstaltninger på lokalt og regionalt plan. Over 300 regioner og lokalsamfund, der dækker ca. 40 % af EU, har ved at undertegne missionschartret forpligtet sig til at samarbejde om at fremskynde omstillingen til modstandsdygtighed over for klimaændringer. Platformen for gennemførelse af missionen²⁵ blev lanceret i foråret 2023 og formidler viden om klimatilpasning og stiller en teknisk støttefacilitet til rådighed, mens praksisfællesskabet "Adaptation Community of Practice" tilbyder mange muligheder for kapacitetsopbygning og netværkssamarbejde. De første Horisont Europa-missionsfinansierede projekter blev igangsat i januar 2023 og har hjulpet regioner og lokale myndigheder med at udvikle klimarisiko- og sårbarhedsvurderinger og præsentere transformativ tilpasningsløsninger.

¹⁷ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Opbygning af et klimarobust Europa — den nye EU-strategi for tilpasning til klimaændringer (COM(2021) 82).

¹⁸ I overensstemmelse med artikel 7, stk. 3, i den europæiske klimalov.

¹⁹ COM(2024) 91.

²⁰ Det Europæiske Miljøagentur (2024), European Climate Risk Assessment, ISSN 1977-8449.
<https://www.eea.europa.eu/publications/european-climate-risk-assessment>

²¹ Europa-Parlamentets beslutning af 15. september 2022 om konsekvenserne af tørke, brand og andre ekstreme vejrfænomener: en øget EU-indsats for at bekæmpe klimaændringer (2022/2829(RSP)).

²² <https://www.who.int/europe/publications/i/item/EURO-Budapest2023-6>.

²³ <https://www.cop28.com/en/cop28-uae-declaration-on-climate-and-health>.

²⁴ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe/adaptation-climate-change_en.

²⁵ <https://climate-adapt.eea.europa.eu/en/mission>.

I september 2021 vedtog Kommissionen en vejledning om klimasikring²⁶. Denne vejledning støtter integrationen af klimahensyn i fremtidige investeringer og udvikling af infrastrukturprojekter. Vejledningen hjælper investorer med at træffe kvalificerede beslutninger om projekter, der anses for at være forenelige med Parisaftalen og EU's klimamål.

I juli 2023 vedtog Kommissionen "Retningslinjer for medlemsstaternes tilpasningsstrategier og -planer"²⁷ for at bistå medlemsstaterne med at ajourføre og gennemføre omfattende nationale tilpasningsstrategier, -planer og -politikker i overensstemmelse med den europæiske klimalov og EU-tilpasningsstrategien. Kommissionen søger at hjælpe medlemsstaterne med at vedtage en tilgang på tværs af ministerier og myndigheder til udformning af klimatilpasningspolitikker gennem koordinering og integration på flere niveauer. I retningslinjerne opfordres der til anvendelse af retlige rammer i stedet for bløde politikker, regelmæssig ajourføring af tilpasningsstrategier og -planer, anvendelse af klimarisikovurderinger, inddragelse af alle relevante interessenter samt overvågning og evaluering af alle tilpasningsforanstaltninger. Retningslinjerne indeholder også emner, der skal tages i betragtning, herunder naturbaserede løsninger og opnåelse af modstandsdygtighed på retfærdig vis.

Videnskabelig rådgivning om klimaændringer

Den europæiske klimalov indeholdt bestemmelser om oprettelse af et europæisk videnskabeligt rådgivende organ om klimaændringer gennem ændring af forordning (EF) nr. 401/2009²⁸. Udepegelsen af det rådgivende organ skete i 2022. Organet skal yde uafhængig videnskabelig rådgivning om EU's foranstaltninger og klimamål. Organets sekretariat har til huse hos Det Europæiske Miljøagentur. Det rådgivende organ ydede videnskabelig rådgivning med henblik på fastsættelse af et EU-dækkende klimamål for 2040 og et drivhusgasbudget for 2030-2050²⁹ og har siden sin oprettelse vedtaget flere andre rapporter. Kommissionen tog behørigt hensyn til rådgivningen fra det rådgivende organ, da den fremlagde det anbefalede EU-klimamål for 2040.

I sin rapport "Towards EU climate-neutrality: progress, policy gaps and opportunities"³⁰ konkluderede det europæiske videnskabelige rådgivende organ om klimaændringer (det rådgivende organ), at der er behov for en større indsats på tværs af alle sektorer for at nå EU's klimamål fra 2030 til 2050, navnlig inden for bygninger, transport, landbrug og skovbrug. Organet anerkender "Fit for 55"-pakkens potentiale til at fremskynde EU's dekarbonisering, og det opfordrer til en fuldstændig og hurtig gennemførelse heraf, men advarer om, at det er bydende nødvendigt med yderligere foranstaltninger, hvis EU skal nå sit mål om klimaneutralitet. Det rådgivende organ anbefaler en række tiltag, der skal bringe EU på rette spor med hensyn til klimaneutralitet. Disse omfatter fremlæggelse af klare planer og tidsplaner for udfasning af subsidier til miljøskadelige fossile brændstoffer, sikring af fuld overensstemmelse mellem EU's politikker og behovet for at udfase fossile brændstoffer, reformering af eksisterende EU-politikker for perioden efter 2030, herunder yderligere tilpasninger af EU's emissionshandelssystemer ETS og ETS 2 og den overordnede forvaltningsramme for klimaindsatsen (f.eks. for så vidt angår nationale langsigtede strategier), håndhævelse af medlemsstaternes overholdelse af reglerne, indførelse af nye politikker for at opnå mere ambitiøse reduktioner i efterspørgslen efter materiale-, energi- og drivhusgasintensive produkter, bedre tilpasning af EU's fælles landbrugspolitik

²⁶ Meddelelse fra Kommissionen om teknisk vejledning om klimasikring af infrastruktur i perioden 2021-2027 (2021/C 373/01, EUT C 373 af 16.9.2021, s. 1) om gennemførelse af artikel 5, stk. 5, i den europæiske klimalov.

²⁷ Meddelelse fra Kommissionen — Retningslinjer for medlemsstaternes tilpasningsstrategier og -planer, C/2023/4802 (EUT C 264 af 27.7.2023, s. 1).

²⁸ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 401/2009 af 23. april 2009 om Det Europæiske Miljøagentur og Det Europæiske Miljøoplysnings- og Miljøovervågningsnet (EUT L 126 af 21.5.2009, s. 13).

²⁹ Det europæiske videnskabelige rådgivende organ om klimaændringer, Scientific advice for the determination of an EU-wide 2040 climate target and a greenhouse gas budget for 2030-2050. DOI: 10.2800/609405.

³⁰ Det europæiske videnskabelige rådgivende organ om klimaændringer, Towards EU climate neutral, Progress, policy gaps and opportunities, Assessment Report 2024, DOI: 10.2800/216446.

til EU's klimaambitioner, indførelse af en vis form for emissionsprisfastsættelse i landbrugs- og arealanvendelsessektorerne samt sikring af en retfærdig omstilling og offentlig støtte. For så vidt angår luftfart anbefaler det rådgivende organ, at EU sikrer, at den samme CO₂-pris gælder for alle flyvninger (herunder til destinationer i tredjelande). Kommissionen vil tage hensyn til det rådgivende organs råd — herunder i forbindelse med gennemførelsen af "Fit for 55"-pakken og i forbindelse med udarbejdelsen af den klimapolitiske ramme for perioden efter 2030.

I henhold til den europæiske klimalov opfordres alle medlemsstater til at oprette et nationalt rådgivende organ om klima. Det er ikke alle medlemsstater, der har oprettet et sådant organ endnu. Det rådgivende organ anbefaler at gøre oprettelsen heraf obligatorisk³¹.

Klimaoverensstemmelseskontrol

I november 2021 ajourførte Kommissionen sine instrumenter til bedre regulering for at sikre, at nye EU-politikker er i overensstemmelse med klimamålene. Alle de foreslåede EU-foranstaltninger skal nu som led i konsekvensvurderingen vurderes med hensyn til deres overensstemmelse med klimamålene — målet om klimaneutralitet og målet om at sikre fremskridt med hensyn til tilpasning. Der er gjort gode fremskridt med gennemførelsen af denne kontrol. I 2022 blev det konstateret, at man i 19 ud af de 26 konsekvensvurderinger, der blev anset for relevante for denne vurdering, havde vurderet initiativets overensstemmelse med klimamålene tilstrækkeligt, mens man i syv konsekvensvurderinger ikke i tilstrækkelig grad vurderede klimaaspekterne. Dette udgør næsten 73 % af de relevante sager og afspejler, at det er et nyt krav. I 2023 er situationen blevet yderligere forbedret. Ud af de 16 konsekvensvurderinger, der blev anset for relevante for denne vurdering, indeholdt 13 en tilstrækkelig vurdering af overensstemmelsen med klimaloven, mens tre ikke indeholdt en tilstrækkelig vurdering af dette aspekt. Dette udgør 81 % af de relevante sager og viser en stigning for denne indikator i forhold til 2022. På baggrund af en større erfaring med at gennemføre klimakonsekvenskontrollen og i lyset af behovet for at integrere fremtidige klimarisici bedre på tværs af politikker kan operationaliseringen og overholdelsen af dette nye krav om konsekvensvurderinger styrkes yderligere. Det rådgivende organ anbefaler Kommissionen at foretage en mere systematisk vurdering af overensstemmelsen med hensyn til ethvert udkast til foranstaltning eller lovgivningsforslag.³²

Offentlig deltagelse

Ifølge offentlige meningsmålinger i hele EU gælder det for et overvældende flertal af EU-borgerne, at de er bekymrede over klimaændringerne, støtter EU's indsats for at tackle dem og også selv træffer foranstaltninger³³.

Offentlighedens, regionernes, lokalsamfundenes og alle interessenters inddragelse i og tilsagn til den europæiske grønne pagt er afgørende, hvis den skal lykkes. For at oplyse borgerne om og inddrage dem i klimaændringer og tiltag samt for at bekæmpe desinformation om klimaændringer videreførte og styrkede Kommissionen sin generelle offentlige opsøgende indsats gennem kanaler såsom websteder, sociale medier og målrettede kommunikationsaktiviteter. I december 2020 lancerede Kommissionen den europæiske klimapagt³⁴ for at give borgerne en større rolle i udformningen af både afbødnings- og tilpasningsforanstaltninger og give dem en effektiv platform til at gøre dette. For at fejre pagtens første to år arrangerede Kommissionen i 2023 en konference med deltagelse af klimapagtens ambassadører samt eksperter og aktivister. Under arrangementet drøftede mere end 6 600 deltagere, hvordan man for fremtiden kan opbygge et mere bæredygtigt Europa. I december 2023 stod 750 af pagtens ambassadører

³¹ Nævnt ovenfor, det europæiske videnskabelige rådgivende organ om klimaændringer, Towards EU climate neutral, Progress, policy gaps and opportunities, Assessment Report 2024.

³² Nævnt ovenfor, det europæiske videnskabelige rådgivende organ om klimaændringer, Towards EU climate neutral, Progress, policy gaps and opportunities, Assessment Report 2024.

³³ Særlig Eurobarometerundersøgelse om klimaforandringer, juli 2023.

³⁴ Webstedet for den europæiske klimapagt, https://climate-pact.europa.eu/index_da.

for at oplyse om, give inspiration til og understøtte klimaindsatsen i deres lokalsamfund og netværk, og organisationer blev opfordret til at blive partnere i pagten. Pagten gav endvidere anledning til partnerskaber med globale kampagner, der tilskynder til individuelle foranstaltninger til bekæmpelse af klimaændringer³⁵, og organiserede arrangementer og aktiviteter på nationalt plan i alle medlemsstater.

I overensstemmelse med reglerne om bedre regulering iværksatte Kommissionen flere offentlige høringer og arrangementer for interessenter, f.eks. for at indhente synspunkter om EU's klimamål for 2040. Under det europæiske statusmøde om klimaet i oktober 2023 drøftede politiske beslutningstagere og interessenter fremskridtene og resultaterne hen imod Parisaftalens mål og bidrog herved til debatten forud for det globale statusmøde. Over 350 personer deltog fysisk i konferencen i Bruxelles, og over 7 400 fulgte med online fra 93 lande verden over.

Derudover foregår der gennem dialogerne om ren omstilling en dialog med industrien, og der er også indledt en strategisk dialog om landbrugets fremtid med landbrugere og andre aktører i fødevarekæden vedrørende landbrugets fremtid.

I 2023 undertegnede Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen en fælles erklæring, med hvilken den 15. juli blev fastsat som EU-dag for ofrene for den globale klimakrise. På den årlige dag skal ofrene i Europa og resten af verden mindes, og dagen skal medvirke til at øge bevidstheden om de konkrete skridt, som folk kan tage på deres niveau for at hjælpe med at forebygge klimakatastrofer, således at de bliver bedre forberedt og kan reagere bedre på dem.

Endelig indeholder meddelelsen om EU's klimamål for 2040 planer om at styrke en struktureret og systematisk dialog med arbejdsmarkedets parter for at sikre deres bidrag og inddragelse med fokus på beskæftigelse, færdigheder og retfærdig omstilling.

Sektorspecifikke køreplaner

Med udgangspunkt i den ajourførte industristrategi 2021³⁶ har Kommissionen samarbejdet med flere europæiske industrielle økosystemer for at forberede sektorspecifikke "omstillingsforløb". Med henblik herpå har Kommissionen og EU's industriforum udviklet en plan for omstillingen af industrielle økosystemer³⁷, som også indeholder et tillæg³⁸ til imødegåelse af behovet for en fremskyndet grøn omstilling, samtidig med at der sikres større diversificering af forsyningerne (herunder energi), energi til mere overkommelige priser, højere energieffektivitet samt mere kontrol over strategiske værdikæder efter den russiske invasion af Ukraine.

Der er på nuværende tidspunkt udarbejdet omstillingsforløb³⁹ for følgende økosystemer: turisme, kemikalier, byggeri, nærøkonomi og social økonomi, tekstiler, mobilitet, landbrugsfødevarer og detailhandel. Der findes også lignende forløb, der er omfattet af andre industristrategier, for de energiintensive industrisektorer, sektoren for vedvarende energi, sundhedssektoren, den kreative og kulturelle sektor samt den digitale og elektroniske sektor. Der er ved at blive udarbejdet omstillingsforløb for rumfarts- og metalsektorens økosystemer.

For i forbindelse med gennemførelsen af den europæiske grønne pagt at understøtte dekarboniseringen af den europæiske industri har Kommissionen arbejdet på at arrangere dialoger om ren omstilling på højeste niveau med en række sektorer og deres værdikæder med henblik på at identificere store flaskehalse for fremskyndelsen af deres investeringer i dekarbonisering samt for at undersøge, hvordan man generelt kan styrke den industrielle dimension af den europæiske grønne pagt. Indtil videre har

³⁵ "Count Us In"-kampagnen 2020-23 og FN's "Act Now"-kampagne fra 2023.

³⁶ COM(2021) 350 final, ajourføring af den nye industristrategi fra 2020: Opbygning af et stærkere indre marked til fremme af Europas genopretning.

³⁷ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/49407>.

³⁸ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/53357>.

³⁹ https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/transition-pathways_da.

følgende dialoger om omstillingen til ren energi fundet sted: brint, energiintensitet, rene teknologier, kritiske råstoffer infrastruktur som led i den grønne pagt, skov- og skovbrugsejere, byer, stålindustrien og ren mobilitet. En række sektorer inden for klyngen for energiintensive industrisektorer har udstedt sektorspecifikke dekarboniseringsmanifeste. Kommissionen gjorde rede for status over dialogerne om ren omstilling forud for det ekstraordinære møde i Det Europæiske Råd i april i år⁴⁰.

Den største underliggende problematik er fortsat tilgængeligheden og prisoverkommeligheden af ren energi i dag og i fremtiden, skabelsen af markeder for klimaneutrale produkter i den cirkulære økonomi, behovet for mere kvalificeret arbejdskraft til omstillingen samt øget adgang til privat finansiering og kapital med henblik på målrettet støtte til opskalering af banebrydende teknologier og spirende markeder for dekarbonisering.

3. Anvendelse af forordningen om indsatsfordeling

Forordningen om indsatsfordeling indeholder for hver medlemsstat et nationalt mål for reduktion af drivhusgasemissioner for 2030, som tilsammen bidrager til en emissionsreduktion på EU-plan på 40 % i forhold til 2005-niveauet. Disse mål er på grundlag af retfærdighed som afspejlet i medlemsstaternes bruttonationalprodukt (BNP) pr. indbygger og omkostningseffektivitet forskellige på tværs af landene. For at nå 2030-målene indeholder forordningen om indsatsfordeling også årlige emissionsgrænser udtrykt i årlige emissionstildelinger for årene 2021-2030.

Forordningen om indsatsfordeling blev revideret som led i "Fit for 55"-pakken. I den forbindelse blev ambitionsniveauet øget for at bringe den i overensstemmelse med det ajourførte 2030-mål om at reducere nettodrivhusgasemissionerne med mindst 55 % som fastsat i den europæiske klimalov. Den ændrede forordning om indsatsfordeling har til formål at reducere drivhusgasemissionerne med 40 % i 2030 i forhold til 2005-niveauerne, hvilket er en stigning i ambitionsniveauet på 11 procentpoint. De årlige emissionsgrænser blev endvidere bragt i overensstemmelse med det øgede ambitionsniveau.⁴¹ Forordningens anvendelsesområde forblev uændret, således at forordningen fortsat finder anvendelse på drivhusgasemissioner fra de indenlandske transportsektorer (ekskl. CO₂-emissioner fra luftfart), bygninger, landbrug, affald og småindustri. Forordningen om indsatsfordeling suppleres med foranstaltninger på EU-plan, der skal hjælpe medlemsstaterne med at reducere emissionerne i sektorer, der er omfattet af denne forordning, herunder CO₂-emissionsstandarder for biler, varevogne⁴² og tunge køretøjer⁴³, internalisering af eksterne omkostninger ved CO₂-emissioner i form af vejafgifter⁴⁴ samt energilovgivning⁴⁵. Medlemsstaterne træffer under hensyntagen til deres særlige nationale forhold foranstaltninger i form af politikker og foranstaltninger på nationalt plan.

For at støtte medlemsstaterne i at nå deres mål på en omkostningseffektiv måde giver forordningen om indsatsfordeling medlemsstaterne en vis grad af fleksibilitet med hensyn til at matche deres indsatsfordelingsemissioner med deres årlige emissionstildelinger over tid, ligesom den giver nogle

⁴⁰ COM(2024) 163.

⁴¹ I 2023 ændrede Kommissionen sin gennemførelsesafgørelse (EU) 2020/2126 ved Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2023/1319 med henblik på revision af medlemsstaternes årlige emissionstildelinger for perioden 2023 til 2025. Medlemsstaternes årlige emissionstildelinger for årene 2026-2030 blev også revideret. Disse mangler dog at blive fastsat efter en omfattende revision af medlemsstaternes emissioner i henhold til forordningen om indsatsfordeling i 2021, 2022 og 2023, som er udgangspunktet for medlemsstaternes emissionsgrænser for 2026-2030.

⁴² Forordning (EU) 2019/631 (EUT L 111 af 25.4.2019, s. 13).

⁴³ Forordning (EU) 2019/1242 (EUT L 198 af 25.7.2019, s. 202).

⁴⁴ Direktiv 1999/62/EF (EUT L 187 af 20.7.1999, s. 42).

⁴⁵ F.eks. direktivet om vedvarende energi (direktiv 2018/2001/EU), direktivet om energieffektivitet (direktiv 2023/1791/EU) og direktivet om bygningers energimæssige ydeevne (direktiv 2010/31/EU).

medlemsstater mulighed for at annullere en begrænset mængde EU ETS-kvoter for en tilsvarende mængde årlige emissionstildelinger. Medlemsstaterne kan også gøre brug af et begrænset antal kreditter inden for rammerne af LULUCF-forordningen til at overholde deres nationale emissionsgrænser i henhold til forordningen om indsatsfordeling med henblik på at stimulere yderligere tiltag i arealanvendelsessektoren. Fleksibiliteten er større for medlemsstater med en højere emissionsandel fra landbruget.

Som Kommissionen vurderede i sin statusrapport om klimaindsatsen 2023 på grundlag af medlemsstaternes drivhusgasopgørelsesdata og emissionsfremskrivninger, forventes der på EU-plan et overskud i årlige emissionstildelinger i de første år, hvor forordningen om indsatsfordeling finder anvendelse. De anslåede emissioner i henhold til forordningen om indsatsfordeling ligger 3,3 % under medlemsstaternes aggregerede emissionsgrænse i 2021 og 2 % under grænsen i 2022.⁴⁶ Mens der for 2023 stadig forventes et lille overskud i årlige emissionstildelinger, forventes der et underskud i de efterfølgende år. Der vil således muligvis kun være et begrænset antal årlige emissionstildelinger til rådighed for handel mellem medlemsstaterne. I perioden 2021-2030 forventes der et kumulativt underskud i årlige emissionstildelinger fra 2027.

Fleksibiliteten kan hjælpe nogle medlemsstater med at lukke eller mindske forskellen mellem deres forventede drivhusgasemissioner og emissionsgrænserne i henhold til forordningen om indsatsfordeling. Fleksibiliteten går begge veje mellem forordningen om indsatsfordeling og LULUCF-forordningen, og medlemsstaternes tiltag i arealanvendelsessektoren kan dermed både bidrage negativt og positivt til deres evne til at nå deres mål. Selv om der er en vis fleksibilitet, er der behov for yderligere tiltag for at opfylde 2030-målet i henhold til forordningen om indsatsfordeling.

Statusrapporten om klimaindsatsen viste, at de forventede reduktioner af drivhusgasemissioner i henhold til forordningen om indsatsfordeling ville nå op på 32 % senest i 2030 i forhold til 2005-niveauerne. Hullet op til målet på 40 % er således betydeligt. Sideløbende hermed har medlemsstaterne ajourført deres nationale energi- og klimaplaner for at bringe dem i overensstemmelse med de ajourførte energi- og klimamål. Dette omfatter en tilpasning af deres ajourførte nationale energi- og klimaplaner til de ajourførte mål for indsatsfordeling. Medlemsstaternes udkast til de ajourførte nationale energi- og klimaplaner skulle foreligge senest den 30. juni 2023, og de endelige ajourførte nationale energi- og klimaplaner skal foreligge senest den 30. juni 2024.

Udkastet til de ajourførte nationale energi- og klimaplaner viser en vis forbedring i forhold til statusrapporten om klimaindsatsen, idet den forventede reduktion af drivhusgasemissionerne ligger på 33,8 % inden 2030. Der er dog fortsat et betydeligt hul op til EU-målet på 40 %.⁴⁷ Da de ajourførte mål i henhold til forordningen om indsatsfordeling først blev vedtaget ultimo 2022, kan medlemsstaterne stadig ajourføre deres fremskrivninger og indføre yderligere politikker og foranstaltninger for at afspejle det øgede ambitionsniveau, og for at EU kan nå sit 2030-mål i henhold til forordningen om indsatsfordeling.

På grundlag af udkastene til de ajourførte nationale energi- og klimaplaner fremsatte Kommissionen henstillinger til medlemsstaterne om forbedringer i deres endelige ajourførte nationale energi- og klimaplaner. Kommissionen anbefalede de fleste medlemsstater at indføre tilstrækkelige yderligere politikker og foranstaltninger til at udfylde hullet med hensyn til at nå målene for indsatsfordeling.

⁴⁶ 2021-emissionerne er baseret på de endelige opgørelsesrapporter, og 2022-emissionerne er baseret på tilnærmede opgørelsesrapporter og Det Europæiske Miljøagentur's beregning af ESR-emissioner. De endelige ESR-emissioner for 2021 og 2022 vil først blive fastlagt efter en omfattende revision i 2027.

⁴⁷ Meddelelse fra Kommissionen om EU-dækkende vurdering af udkastene til ajourførte nationale energi- og klimaplaner — Et vigtigt skridt i retning af de mere ambitiøse energi- og klimamål for 2030 i henhold til den europæiske grønne pagt og REPowerEU (COM(2023) 796 final af 18.12.2023).

Kommissionen fremhævede manglen på emissionsreduktioner inden for bygninger og transport og opfordrede medlemsstaterne til at træffe yderligere foranstaltninger på området. Kommissionen bemærkede, at kun få medlemsstater havde taget højde for det nye emissionshandelssystem for bygninger og vejtransport, som finder anvendelse fra 2027 (ETS 2 som forklaret i afsnit 4 nedenfor), i deres forventede emissionsreduktioner for 2030. Som forklaret nedenfor vil ETS 2 hjælpe medlemsstaterne med at nå deres mål for reduktion af drivhusgasemissioner i henhold til forordningen om indsatsfordeling.

På EU-plan har landbrugets samlede emissioner ligget stabilt siden 2010. Medlemsstaternes fremskrivninger i de nationale energi- og klimaplaner giver et mere diversificeret billede. De forventede emissioner fra landbruget synes at falde meget langsomt, og der vil være behov for en større indsats.

De EU-dækkende mål for indsatsfordeling er fastsat i overensstemmelse med EU's mellemliggende mål som fastsat i den europæiske klimalov med henblik på at reducere nettodrivhusgasemissionerne med mindst 55 % senest i 2030 i forhold til 1990-niveauet, hvilket igen er i overensstemmelse med målet om klimaneutralitet senest i 2050.⁴⁸ Med meddelelsen om EU's klimamål for 2040 blev der indledt en dialog om den rette vej frem mod 2040 og klimaneutralitet senest i 2050. Behovet for konkrete yderligere EU-politikker og -foranstaltninger med henblik på nødvendige reduktioner af drivhusgasser fra EU's og dets medlemsstaters side på vejen mod dette mål, herunder i forhold til nationale mål, vil blive undersøgt efter fastlæggelsen af klimamålet for 2040.

4. Direktiv om emissionshandelssystemet

Som led i "Fit for 55"-pakken er EU's emissionshandelssystem blevet revideret og bragt i overensstemmelse med det ajourførte 2030-mål om at reducere nettodrivhusgasemissionerne med mindst 55 % som fastsat i den europæiske klimalov. Herved udvides dens anvendelsesområde, og niveauet for emissionsreduktioner øges.

EU's emissionshandelssystem blev styrket for at opnå emissionsreduktioner på en omkostningseffektiv måde, og dets anvendelsesområde blev udvidet til at omfatte søtransport og yderligere emissioner fra luftfart. Samlet set strammes emissionsloftet for at reducere emissionerne med 62 % inden 2030 i forhold til 2005-niveauet. Sideløbende hermed er de operationelle parametre for markedsstabilitetsreserven (MSR) som oprettet ved Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse (EU) 2015/1814 blevet kalibreret for fortsat at fremme et afbalanceret kulstofmarked i EU. Først og fremmest fastholdes tilførselsraten for markedsstabilitetsreserven på 24 %, og tærsklen for ugyldiggørelse fastsættes til 400 millioner kvoter. Den mekanisme, der anvendes for tilførselsraten, er også tilpasset for at afbøde tærskelvirkninger. Når det samlede antal kvoter i omsætning er mellem 833 og 1 096 millioner kvoter, aktiveres den mekanisme, der anvendes for tilførselsraten, ikke. En mindre andel af kvoterne vil i stedet blive fratrukket auktionsmængderne og placeret i reserven. For emissioner fra 2024 er nettoefterspørgslen fra luftfarten desuden medtaget i beregningen af det samlede antal kvoter i omsætning. Foranstaltningerne i tilfælde af uforholdsmæssige store prisudsving i artikel 29a er også blevet styrket.

⁴⁸ Den 18. juli 2023 anlagde Polen sag ved Den Europæiske Unions Domstol til prøvelse af lovligheden af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2023/857 af 19. april 2023 om ændring af forordningen om indsatsfordeling (sag C-451/23). Den 23. august 2023 indgav Global Legal Action Network clg og Climate Action Network Europe asbl en anmodning til Kommissionen om intern prøvelse af Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2023/1319 i overensstemmelse med Århusforordningen. Den 29. november 2023 meddelte Kommissionen efter at have foretaget en detaljeret vurdering af gennemgangen, at den fandt anmodningen ubegrundet.

For at bidrage til at fremme den sektorspecifikke dekarbonisering er reglerne for gratisfordeling blevet tilpasset. Dette omfatter konditionalitetskrav for industrianlæg om adgang til gratisfordelinger (i form af energisyn og klimaneutralitetsplaner for visse anlæg) og udfasning af gratisfordelinger i luftfartssektoren. Der vil blive brugt 20 millioner kvoter til at støtte udbredelsen af bæredygtige alternative brændstoffer til luftfart fra flyvninger, der er omfattet af EU's emissionshandelssystem.

I energiintensive industrisektorer til produktion af visse varer (cement, aluminium, gødning, elektricitet, brint, jern og stål samt visse prækursorer og et begrænset antal produkter i efterfølgende produktionsled) vil gratisfordelingerne også gradvist blive udfaset. Dette skyldes indførelsen af CO₂-grænsetilpasningsmekanismen ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2023/956, der omhandler disse varer og skal afbøde risikoen for kulstoflækage, i takt med at EU styrker sine klimaambitioner.

Søtransport er en stor og voksende kilde til drivhusgasemissioner og genererer omkring 3-4 % af EU's samlede CO₂-emissioner (over 124 millioner ton CO₂ i 2021) ved hensyntagen til alle emissioner fra sejlads til og fra EU⁴⁹. Søtransportens inddragelse i EU's emissionshandelssystem sikrer, at sektoren bidrager til EU's klimamål. I henhold til det reviderede ETS-direktiv vil EU's emissionshandelssystem dække drivhusgasemissioner fra søtransport fra januar 2024. I første omgang vedrører dette kun CO₂-emissioner og fra 2026 også CH₄- (methan) og N₂O-emissioner. Emissioner fra alle store skibe (med en bruttotonnage på 5 000 og derover), der anløber EU-havne, medregnes på et flagneutralt grundlag med hensyn til:

- 50 % af emissionerne fra sejlads, der påbegyndes eller afsluttes uden for EU (hvilket giver tredjelands muligheden for at træffe afgørelse om passende foranstaltninger for den resterende del af emissionerne)
- 100 % af de emissioner, der finder sted mellem to EU-havne, og når skibe befinder sig i EU-havne.

For at stimulere omkostningseffektive emissionsreduktioner inden for bygninger, vejtransport og andre sektorer (hovedsagelig småindustri, der ikke er omfattet af EU's eksisterende emissionshandelssystem) er der indført et nyt emissionshandelssystem for brændstoffer, der forbrændes i disse sektorer (ETS 2). ETS 2 komplementerer andre politikker inden for rammerne af den europæiske grønne pagt i de omfattede sektorer og hjælper medlemsstaterne med at nå deres emissionsreduktionsmål i henhold til forordningen om indsatsfordeling. Indtil videre har emissionsreduktionerne i disse sektorer ikke været tilstrækkelige til at bringe EU godt på vej mod sit mål om klimaneutralitet i 2050. Med den komplementære tilgang mellem ETS 2 og forordningen om indsatsfordeling opretholdes incitamenter for medlemsstaterne til at adressere markedssvigt og delte incitamenter, samtidig med at der tilskyndes til omkostningseffektive emissionsreduktioner. Den kulstofpris, der er fastsat inden for rammerne af ETS 2, vil give et yderligere markedsincitament for investeringer i bygningsrenoveringer og lavemissionsmobilitet. Selv om der er tale om en lofts- og handelsordning som det eksisterende EU-emissionshandelssystem, vil ETS 2 dække opstrømsemmissioner og regulere brændstofleverandører snarere end forbrugere. ETS 2 vil blive anvendt fra 2027, og systemet indeholder flere funktioner, der skal sikre en velordnet, gnidningsløs og effektiv anvendelse heraf fra starten. Allerede fra 2025 vil emissionerne blive genstand for overvågning og rapportering.

En del af indtægterne fra auktionen af kvoter for drivhusgasemissioner inden for rammerne af ETS 2 vil blive brugt på den nye sociale klimafond som oprettet ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2023/955 med henblik på at imødegå de sociale virkninger af det nye system for sårbare grupper i EU. Kombineret med medlemsstaternes bidrag vil den sociale klimafond fra 2026 til 2032 mobilisere 86,7 mia. EUR.

⁴⁹ Rapport fra Kommissionen — Fourth Annual Report from the European Commission on CO₂ Emissions from Maritime Transport (period 2018-2021), 13.3.2023 (SWD(2023) 54 final).

For at hjælpe sektorer med at tackle dekarboniseringsudfordringen er der blevet mobiliseret flere midler fra ETS-rammen til den grønne omstilling. Både Innovationsfonden og Moderniseringsfonden er blevet større. Begge finansieres gennem EU's emissionshandelssystem. For at anerkende det betydelige bidrag fra indtægterne fra EU's emissionshandelssystem til klimaomstillingen og øge offentlighedens accept skal medlemsstaterne og Kommissionen sikre en tydelig angivelse af de tilfælde, hvor støtten kommer fra indtægter fra EU's emissionshandelssystem, f.eks. inden for rammerne af Innovationsfonden og Moderniseringsfonden. Yderligere midler til Innovationsfonden vil støtte banebrydende teknologier til den grønne omstilling, herunder i den maritime sektor og de sektorer, der er omfattet af CO₂-grænsetilpasningsmekanismen, og kan nu også tildeles gennem udbudsprocedurer, navnlig for at opskalere innovative processer og teknologier med henblik på deres brede udrulning i hele EU. Yderligere midler til Moderniseringsfonden vil bidrage til at finansiere omstillingen af energisektoren i de oprindelige ti støttemodtagende medlemsstater samt Grækenland, Portugal og Slovenien.

Endelig har medlemsstaterne siden den 5. juni 2023 været forpligtede til at anvende alle indtægter fra det eksisterende emissionshandelssystem og ETS2 (eller den tilsvarende finansielle værdi) til yderligere klimatiltag, energiomstilling og en retfærdig omstilling i overensstemmelse med de formål, der er anført i ETS-direktivets artikel 3ga, stk. 3, artikel 10, stk. 3, og artikel 30d, stk. 6.

De fleste af de skitserede ændringer har virkning fra den 1. januar 2024 eller fra begyndelsen af den anden periode med gratistildeling (2026-2030). Nogle af ændringerne har dog fundet anvendelse siden ikrafttrædelsen af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2023/959 om ændring af ETS-direktivet den 5. juni 2023. Der er foretaget eller i gang med at blive foretaget ændringer af flere delegerede retsakter og gennemførelsesretsakter med afgørende betydning for EU-emissionshandelssystemets funktion med henblik på at gennemføre de ændringer, der blev indført ved direktiv (EU) 2023/959.

Som konkluderet i meddelelsen om EU's klimamål for 2040 vil det øgede ambitionsniveau som fastsat inden for rammerne af EU's emissionshandelssystem i overensstemmelse med det ajourførte 2030-mål kun blive nået, hvis den retlige ramme gennemføres korrekt, således at man undgår yderligere ændringer, der kan skabe ustabilitet for investeringer i de sektorer, der er omfattet af emissionshandelssystemet. Denne meddelelse indeholder otte byggesten til opnåelse af 2040-målet. EU's emissionshandelssystem udgør et vigtigt politisk redskab i fem af disse byggesten: i) et modstandsdygtigt og dekarboniseret energisystem til vores bygninger, transport og industri, ii) en industriel revolution med konkurrenceevne baseret på forskning og innovation, cirkularitet, ressourceeffektivitet, industriel dekarbonisering og cleantech, iii) infrastruktur til levering, transport og lagring af brint og CO₂, iv) klimapolitik som en investeringspolitik og v) retfærdighed, solidaritet og sociale politikker i centrum for omstillingen. En del af disse byggesten er tæt forbundet med de elementer i EU's ETS-direktiv, som vil blive taget op til revision senest i juli 2026.

Behovet for konkrete yderligere EU-politikker og -foranstaltninger med henblik på nødvendige reduktioner af drivhusgasser fra EU's og dets medlemsstaters side på vejen mod 2040-klimamålet, herunder i forhold til EU's emissionshandelssystem og dets lineære reduktionsfaktor som fastsat i ETS-direktivets artikel 9, vil blive undersøgt efter fastlæggelsen af klimamålet for 2040.

5. Konklusioner

Selv om den europæiske klimalov stadig befinder sig i de tidlige faser af gennemførelsen, har forankringen af 2050-målet om klimaneutralitet i lovgivningen og løbende fremskridt med hensyn til tilpasning været afgørende for den langsigtede kurs og sikret en øget investeringsforudsigelighed. Som

beskrevet i denne rapport er der truffet mange foranstaltninger siden klimalovens ikrafttrædelse. Som led i "Fit for 55"-pakken er forordningen om indsatsfordeling og ETS-direktivet blevet revideret og bragt i overensstemmelse med det ajourførte 2030-mål om at reducere nettodrivhusgasemissionerne med mindst 55 % som fastsat i den europæiske klimalov, og der er blevet vedtaget yderligere initiativer for at fremskynde omstillingen til klimaneutralitet.

Som anført i meddelelsen om EU's klimamål for 2040 er stabilitet og fuld gennemførelse af de lovgivningsmæssige rammer for opfyldelsen af klima- og energimålene for 2030 en forudsætning for, at EU kan holde kursen mod 2040-målet på vej mod klimaneutralitet i 2050 og udnytte omstillingens fulde potentiale. Med meddelelsen indledes processen med at fastsætte EU's klimamål for 2040. Den giver anledning til en politisk debat om de valg, som de europæiske borgere og regeringer skal træffe om vejen frem, idet den næste Kommission oplyses om, at 2040-målet som led i fremsættelsen af lovgivningsforslag skal medtages i den europæiske klimalov, og at der skal udformes en passende politisk ramme for perioden efter 2030.

Sideløbende hermed er der iværksat en indsats for at øge tilpasningsevnen, styrke modstandsdygtigheden og mindske sårbarheden over for klimaændringer som krævet i den europæiske klimalov. I meddelelsen om håndtering af klimarisici understreges EU's og medlemsstaternes vigtige tiltag med henblik på bedre at kunne foregribe, forstå og styre de stigende klimarisici, navnlig for at præcisere risikoejerskab. Meddelelsen udgør en solid og rettidig reaktion på den klare og aktuelle fare for flere klimakatastrofer og understreger behovet for at gennemføre eksisterende politikker. Kommissionen vil dele EU's erfaringer, viden og værktøjer på internationalt plan og fortsætte samarbejdet med medlemsstaterne, offentligheden, virksomhederne og andre EU-institutioner med henblik på at øge beredskabet og modstandsdygtigheden i EU's samfund og økonomi.